

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 26.

Lýsingaprisur fyri petittreglur: 30 øyr. á forsiðuni,
20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við størri lýsingum fæst
avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 15. novembir 1927.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstøðum
og skrivstovuni. Telf. 143.

1. árg.

J. H. O. Djurhuus

gyrattassakforarin

byr nú

i **Klettarborg**
á **Bryggjubakka**.
Mátt. 152 & 167.

HUNGURSKOYRILIN reiggjar um allan heiminn. Soleiðis tóku vit til í seinasta blað. Og tá soleiðis er stutt, royna eldhugaðir og verkfúsir menn at seta skjótul á og gongd í ymsk verk, sum í fyrsta umfarið gevur arbeiði til tær arbeiðstómu hendur, pening til teir peningátómu lummar, og seinast og ikki minst: breyð til teirra, ið hoyra hvinini frá hungurskoyrilinum.

Fiskimaðurin, eins og arbeiðsmaðurin og kanska eisini aðrir, merkja, at her á landi eru nú so peningaknappar tíðir, sum tað neyvan nakrantíð fyrr hevur verið; kann vera, at tað gerst at bera saman við okkurt hendigað longur burturi, men ikki kann tað tjakast um, at viðurskiftini peningaliga sæð — herheima sakna síðustykkir á tann hátt, sum tey her kennast og merkjast — í mest av teim smáu, sum kanska ikki eiga »sýru í vegg«, sum tíkið verður til.

Hin størsti meinbogi fyri hin, sum litið ella einki eigur, er dag eftir dag, sum hann annaðhvørt hevur arbeiði ella avreiðt fisk, ikki at kunna fáa peningin í hondina; og tað fórir við sær, at her skapast ein illvilji millum teir, sum lata, og teir, sum fáa. Tað er skiligt, at atvoldin til, at fiskarin hevur trupult við at fáa fyrst pris fyri fiskin og síðani peningin, er henda peningaleysa tíðin. Handilsmaðurin er ikki mentur at keypa fiskin og hópa nógv skipundini saman, til tað verða lagaligari kor, og hann hevur tilhøvið at fáa selt og sent. Av teirri ársøk er hann ikki forur fyri at rinda fiskin, so hvørt sum hann keypur. Og so verður tað til bóka fórt, hvat maðurin letur av fiski, og hvat ið hann fær av vörum. Hetta skilið er so kent herheima nú, at tað nýtist ikki at taka dømir. Á sama hátt gongst tað arbeiðsmanninum, hann leggur kroppin til í arbeiðinum fyri breyðið, og úrslitið er í mongum forum — hin sama, syndarlíga søgan.

At hetta óskilið ikki fer at bera til við longd, og at tað vil hevna seg á ein fyrri allar Føroyingar fóluginn hátt, sum endar við, at landsins íbyggjar verða oyðulagdir bæði til líkams og sálars, og vil bera í hitt mest ómoraliska ófórið, eru tí hetur

menn nú komnir til heilt greiða hugsan um.

Henda hugsanin hevur givið seg til sjóndar í tí, at menn royna at keypa og betala — og tað er heldur ikki yvurdrivið, at tað ikki hevur verið illa hettalt. Her sípa vit til ta flundrukeypið, sum her hevur verið byrjað. Flundran varð keypt, og í ferskum standi flutt út av landinum, nakað til Danmarkar, men meginluturin til Stóra Bretlands. Hetta tiltakið kundi setast í verk vegna hitt nýbyrjaða: *beinleiðis farmasigling til Hull*. Her er ein møguleiki fyri at kunna fara skjótt um, og ikki sum áður at biða, til tað vóru loðir, við at keypa flundru til góðan pris og lata handilin ganga hond í hond. Hetta tiltakið kom tí øllum væl við, tað tað varð byrjað; og tað komu nógvur farmar til *Havnar* av hesum fiskaslagnum — og tað, sum í fyrsta muni dreiv menn til at fiska flundru og forá hana til *Havnar*, var, at teir fingur peningin í hondina.

Skipafelagið Føroyar, sum byrjaði hesa sigling til Hull, hevði leigað skip til hesa sigling. Og nógvir Føroyingar hava sett sínar vónir til hesa sigling, av teirri grund, at her tykist leiðin at vera fyrri, at tað her á landi kann starvast og stríðast, og peningur fæst fyri streivið. At handla skjótt er at handla væl, og merktist tað eisini, at skjótari ein fiskakeypari kann koma av við tað, ið hann keypur, betur stímbraður er hann til at geva pris og rinda hitt keypta.

Hesin útflutningur av ferskum fiski hevur fórt við sær, at menn víða hvar um oyggjarnar eru farnir í holt við at reisa íshús ella ísverk.

Í Skopun er stovnað eitt felag, sum ætlar at reisa eitt ísverk, í Kollafirði faast menn við at fyrireika einum selskapi, sum skal fáa sær nótt til at fanga flatan fisk — og soleiðis ljóðar nógvja staðni frá. Arbeiðsmannafélagið á Tvøroyri hevur í teim seinri tíðum eisini starvast fyri hesum máli.

Nú er fólkið vakið, og tað skilur, at her eru menn í ferð við at gjøgnumføra eina broyting, okkara vinnulívið viðvíkjandi, sum vil gera landsins íbúgvastóðni frá. Arbeiðsmannafélagið á Tvøroyri hevur í teim seinri tíðum eisini starvast fyri hesum máli.

er tilhøvið at gera allar minni mógvandi menn ófjotraðar.

Her eiga tí allar góðar kreftir at nýtast fyrri at fáa hetta sett í verk við tað sama, meðan liv er í málinum, og sjálvsagt má hitt danska ríkisstýrið her vera beinasamt og styðja hesa sak

Fiskeriet paa Grønland.

En Sommer med godt Udbytte og faa Fremmede.

Efter Erfaringerne fra de seneste Aar — hvor Grønlands fiskeriet har givet et ganske overvældende godt Udbytte i Sammenligning med andre Fiskepladser i Nordatlanten — havde man ventet en meget stor Tilstrømning og fremragende Udbytte deroppe, skriver Kaptajnlojtnant A. H. Lind i »Berl. Sofartstidende«. Paa Grund af de abnormt daarlige Vejrforhold, maaske navnlig paa Baggrund af de straalende Somre 1925 og 1926, har man imidlertid taget fejl i begge Retninger.

Allerede i Maj Maaned kunde Grønlandsfarerne berette om et ussedvanlig haardt Is-Aar. Storisken laa i Juni Maaned ca. 80 Kvartmil af Cap Farvel, og kort efter hortes den sorgelige Beretning om Dampskibet »Hugoes Forlis med Mand og Mus, der maa antages at skyldes Isen. I hele Juni Maaned blæste det praktisk talt SW., hvilket er den mest frygtede Vindretning i Davis Strædet, da den dels er den haardeste i sin Styrke og sætter mest So, hvorved den forhindrer Fiskeriet og dels medfører usigtbart Vejr, hvad der naturligvis er tredobbelte af frygte, naar Farvandet er isfyldt og Søkortet — det lader sig ikke benægte — er mangelfuldt.

Færingernes Fiskeri.

Færingerne, der med deres smaa og skrøbelige Fartøjer er særlig udsat, plejer at afvente Beretninger om, at Isforholdene er nogenlunde taalelige, inden de begiver sig ud paa Langfarten, og da Efterretningerne var naaet til Færoerne, startede de første og viste sig ved Grønland i Slutningen af Juni. Der var ialt 27 færøske Fiskerskibe. Takket være den i Maj Maaned vedtagne nye Lov, der hjemler danske Statsborgere Adgang til at fiske helt ind paa Soterritoriet i en Linie, der forbinder de yderste Øer, Holme og Skær, mødte Færingerne i Aar vel med endnu større Forhaabninger end tidligere. De er ikke blevet skuffede, idet de gennemgaende maa siges at have fisket godt.

Den ny Færingehavn.

En anden stor Fordel har Færingerne faaet i Aar fremfor de udenlandske Fiskere, nemlig en ny Havn, kaldet »Færingehavnen« i Nærheden af Bankerne og lige Sonden for »Skinderhvalen«, ca. 4 danske Mil Sonden for Godthaab. Om denne Havn har Færingerne erklæret saavel, at den egner sig udmærket til Oplagsplads, da den er

peningaliga, ti nu er tørvur á at faa dygdargott og hóskaði far til at sigla hesa leið: Føroyar—Hull.

Henda sak má færað á mál, tí hon er ein livssak fyri Føroyar og Føroyingar, nú hungurskoyrilin reiggjar um allan heiminn.

god og rummelig og har mange velegnede Oplagssteder samt, at der findes Læ for Vind og Dønning bag de mange Øer og Holme i Fjorden. Her findes en Radiostation, der skaffer nødvendig Forbindelse med Omverdenen, og der er rigeligt med fersk Vand.

Ved Ankomst til Grønland oplægges Kutterne deres Saltbeholdning her, og senere den fangede Fisk.

Færingernes Fiskeri har alt i alt været udmærket. De fanger gennemsnitlig ca. 1000 Torsk om Dag under gode Forhold. Kutternes Størrelse bestemmer hvor mange, idet de fisker Skibe fuldt, inden de gaar hjem (gennemsnitlig ca. 32,000 Stk.), en Fangst, som de allerfleste allerede i August var oppe paa.

En enkelt færøsk Trawler »Royndine« har forsøgt Linefiskeri deroppe. Forsøget har kun været nogle Dage, og Udbyttet var noget under Middelt.

I Radioavisen hører man her, at engelske Trawlere har haft kolossal Udbytte af Fiskeri paa Færoerne, samtidig med at Beboerne dér i deres smaa Fartøjer sejler Tusinder af Somil gennem Storm og Is for at fiske under Grønland. Et bedre Bevis paa Fiskeriets Lunefuldhed og Uberegnelighed kan ikke gives.

Tilstrømningen af Udlændinge har ikke været stor. 3 franske Skonerter fisker paa Bankerne og er tilfredse med Udbyttet.

Det store engelske Trawlerfirma »Pickering and Haldane« har forsøgt sig med 4 Trawlere deroppe. De fisker udelukkende Helleflynder, og en af Trawlterne hjembragte Fangsten til Markedet i England hver Uge. Udbyttet har imidlertid ikke kunnet svare Regning.

Endelig var den norske »Helders«-Ekspedition atter deroppe i Aar. Den bestaar af Skibene »Helders«, »Lardals«, »Skogers«, »Faustinas« og desuden nogle engelske Damptrawlere, der sejlede den fangede Helleflynder hjem til Markedet i England i frossen Tilstand. Skibene fisker fra »Doryer« (smaa lette Motorbaade), der rummer 4 Mand hver. Under gode Forhold fanger de 3—4 Tons Helleflynder pr. Dag. Dory. Ialt har Ekspeditionen ca. 40 Doryer. Om Udbyttet vides intet, men det maa efter det øvrige foreliggende Materiale antages at have været godt.

Det er haardt, trælsomt og farefuldt Arbejde, det, der daglig præsteres derude paa Bankerne.

I den lyse Tid fiskes Døgnrundt, og ved daarligt Vejr aft brydes Arbejdet først, naar det absolut ikke længere er muligt at sætte Doryerne ind og ud mere.

Grønlandernes eget Fiskeri.

der først blevet systematiseret i de senere Aar, har givet et særdeles godt Resultat til Trods for, at der fiskes under primitive Former og fra spinkle Robaade, der højst egner sig til Færdsel paa Fjordene og indenskaers. Med bedre Redskaber vil der sikkert kunne naas et endnu mere straalende Resultat.

Alt i alt har Grønlandsfiskeriet saaledes i Sommeren 1927 givet et godt Udbytte — Færingerne og Grønlanderne selv har taget Broderparten af Havets Rigdomme, og den fremmede Tilstrømning har været ringe.

Seinastu tíðindir.

(Telegram til »Føroya Social-Demokrat«.)

Folketingsmand Hans Nielsen spurgt i Folketinget Statsministeren, hvorfor de to færøske Trawlere var solgt til England. Han krævede at Regeringen nu gjorde alvorlige Forsøg paa at skaffe Færingerne bedre Skibe og Redskaber, samt Arbejde, da Befolkningen lider Nød.

Statsministeren svarede at Trawlterne var solgt med 150000 Kroners Tab til England, da Færingerne ikke ønskede at købe dem.

Hans Nielsen bebrejdede derefter i stærke Ord Regeringen, at den ikke havde overladt Trawlterne til et Selskab af færøske Fiskere.

Folketingsmand Halvdan Henriksen støttede Hans Nielsen.

Som bekendt blev disse to Trawlere anskaffede under den socialdemokratiske Regering, der ogsaa var med til at støtte disse Køb af Trawlere; idet Selskabet ved Ministeriets Hjælp fik Stats-tilskud paa 250,000 Kr..

Desværre har Selskabet ikke været saa heldigt som alle Færing kunde ønske, og Trawlterne maatte tilsidst fortojes.

I Stedet for at tage Affære her og forsøge at faa Driften startet igen, enten paa den ene eller anden Maade har Sambands-Ministeriet lagt Armene overkors og uden at robe en Mine ladet Trawlterne sælge til engelske Firmaer, med et Tal paa 150,000 Kr. Der er Fart i Tingene, men Desværre, det gaar den forkerte Vej.

Dette Salg er foretaget uden at man har forelagt dette for de færøske Fiskeres Organisation.

Men man kan jo ikke vente, at Gode sejer Madsen-Mygdal i Egenskab af Statsminister, bryder sig om de færøske Fiskeres Mening. Han har mange andre Jern i Ilden, som han vaager over, og passer paa som en Smed. Hvis han for Tiden ikke var sin egen Smed — hvorledes havde han da kunnet klare Ærterne?